

PERSONÁLNY ÚRAD OZBROJENÝCH SÍL SR **ODDELENIE PSYCHOLOGICKÝCH A SOCIOLOGICKÝCH ČINNOSTÍ**

Vážení kolegovia, vážené kolegyne,

Výskumný projekt s názvom „Starostlivosť o vojakov“ bol realizovaný v termíne november 2009 až apríl 2010, a to na základe požiadaviek Štábu podpory operácií GŠ OS SR. Zároveň vychádzal z ročného plánu Oddelenia psychologických a sociologických činností Personálneho úradu Liptovský Mikuláš. Dotazník ako výskumný nástroj bol skonštruovaný Mgr. Ľubošom Berkym zamestnancom Štábu podpory operácií GŠ OS SR. Pracovníci – sociológovia Oddelenia psychologických a sociologických činností PÚ OS SR sa podieľali na digitalizácii zozbieraných údajov, na analýze a vyhodnocovaní získaných údajov za pomoci využitia matematicko-štatistických metód, ako aj na interpretácii výsledkov záverečnej správy.

Výskumný projekt vyvstal z potreby zmapovania oblasti starostlivosti o vojenský personál. Súviselo to najmä v dôsledku vnútorných zmien ako: zmena v štruktúre OS SR, znižovanie počtu stavov, Model 2015, pripravovaný Model 2020 a podobne.

Hlavným cieľom výskumného projektu bola identifikácia úrovne a skladby jednotlivých oblastí starostlivosti o profesionálnych vojakov. Zároveň si cieľ kládol za úlohu - ako cieľ vedľajší (čiastkový) - zistiť spôsoby trávenia voľného času profesionálnych vojakov v akejsi „skrytej forme“. Možno pre viacerých opýtaných profesionálnych vojakov ako v zdanlivo nesúvisiacej téme sa mohli vyskytnúť námietky, avšak využiteľnosť voľného času spadá do kategórie starostlivosti, a to najmä v oblastiach vzdelávania (štúdium cudzích jazykov), oblasť starostlivosti o rodinu, ako aj v oblasti športových aktivít (možnosti využitia ihrísk, telocviční, športových hál a pod.).

Jednotlivé okruhy otázok boli nasledovné:

- osobne pociťované napätie a ako pôsobia jednotlivé stránky vojenskej služby na profesionálnych vojakov,
- názory profesionálnych vojakov na vytvorenie vojenských odborov (aká je

tendencia dobrovoľnosti členstva),

- miera informovanosti o činnosti „Zväzu vojakov Slovenskej republiky“,
- miera poskytovania duchovnej podpory a intenzita poskytovanie duševnej podpory od vojenských funkcionárov v OS SR,
- názory profesionálnych vojakov na vykonávanú vojenskú prácu,
- najviac preferované voľno-časové aktivity profesionálnych vojakov,
- snaha profesionálnych vojakov učiť sa cudzie jazyky v ich voľnom čase,
- názor profesionálnych vojakov na vlastné zdravie a ako hodnotia vojenskú zdravotnú starostlivosť.

Okruh otázok zameraný na problematiku týkajúcu sa *miery osobne pociťovaného napätia* a problematiku jednotlivých *stránok charakteristických pre vojenskú službu*. Hoci prebiehajúce zmeny v Ozbrojených silách SR by sa nemali dotýkať väčšiny profesionálnych vojakov a už vôbec by nemali byť na úkor starostlivosti o vojenský personál, napriek tomu miera osobne pociťovaného ohrozenia profesionálnych vojakov bola vnímaná veľmi citlivo. Znamená, že v súčasnosti je možné pozorovať a zaznamenať oveľa vyšší stupeň tenzie (napätie, strach, neistota, obavy smerom do budúcnosti) ako tomu bolo v minulosti. Čo sa týkalo hodnotenia sociálnych faktorov, predovšetkým ide o sociálny faktor „príspevok na bývanie“ a sociálny faktor „výška služobného príjmu“, podobne ako v predchádzajúcich výskumných obdobiach boli tieto motivačné faktory opätovne kladne potvrdené a vysoko cenené zo strany vojenského personálu. Plat a peňažné kompenzácie (príspevok na bývanie) predstavujú silný motivačným činiteľ pri rozhodovaní sa pre vstup do OS SR, ako aj silný motivátor zotrvania v armáde. Naopak, vyššie percento nespokojnosti sa ukázalo prostredníctvom vyjadrení profesionálnych vojakov v možnostiach: možnosť kariérneho rastu, možnosť zvyšovania kvalifikácie a možnosť jazykového vzdelávania. Špecifikom vojenského systému je, že neumožňuje zakladať odbory. Avšak v systémoch podobných systému vojenskému, napríklad policajti majú umožnenú a zákonom ošetrovanú existenciu a činnosť odborovej organizácie, ktorá funguje pod názvom odborový zväz. Ukázalo sa, že prospešnosť *odborovej organizácie* v armáde by bola pre viac ako 50 % opýtaných vojakov, ponímaná natoľko kladne, že by ju boli ochotní podporiť svojím členstvom. Hlavný zmysel jej činnosti a zamerania by vojenský personál videl predovšetkým v nasledujúcich smeroch: sociálne zabezpečenie, materiálne zabezpečenie a kariérny rozvoj. Kvalitný, vyrovnaný, spokojný ľudský kapitál (ľudské, personálne zdroje) je to najcennejšie čo „vlastní“ akákoľvek organizácia. Ani v rezorte obrany tomu nie je inak. Sociálna starostlivosť úzko súvisí aj s priamym, osobným kontaktom v rámci ľudí navzájom. Otvorené vzťahy sú predpokladom

dobrej vzájomnej spolupráce a vzájomnej dôvery. Tak ako v živote všetkých, nevynímajúc aj v živote vojaka, môže dôjsť k istým osobným alebo rodinným problémom. Preto je dobré, ak sa v takýchto situáciách môže na niekoho s dôverou obrátiť. Zistovali sme do akej miery využívajú profesionálni vojaci možnosť obrátiť sa s prosbou o pomoc a podporu pri riešení osobných alebo rodinných problémov na vojenských funkcionárov – duchovný, psychológ, veliteľ, personalista alebo priateľ medzi kolegami. Na základe výsledkov z výskumu sa ukázalo, že pri riešení takýchto situácií sa až 70 % opýtaných vojakov spolieha sama na seba pri vyrovnávaní sa s problémovými životnými okolnosťami. Miera využívania možnosti obrátiť sa na niektorého z vojenských funkcionárov je v praxi veľmi málo realizovaná. Voľný čas predstavuje časový fond dňa, kedy sa človek nevenuje práci, pracovnej činnosti. Spôsob využitia tohto denného výseku môže mať rôzne podoby ako aj efekty na individuálne požiadavky jednotlivcov. Profesionálni vojaci sa sami vyjadrili k čomu, k akej aktivite najviac inklinujú. Najčastejším spôsobom trávenia voľného času je aktívny spôsob, konkrétne aktívny spôsob pri športe. Do športových aktivít boli zaradené prevažne aktívne druhy športu ako: turistika, fitness, cyklistika, plávanie, futbal a podobne. Druhé miesto patrilo oddychu v kruhu rodiny. Iba veľmi malá skupina profesionálnych vojakov „investuje“ svoj osobný voľný čas do vzdelávania.

Sme radi, že sme sa mohli s vami podeliť o zistenia, závery zo sociologického projektu „Starostlivosť o vojakov“. Veríme, že nemerané údaje budú nápomocné a dopomôžu ku kompetentnejším a korektnejším opatreniam v rámci prebiehajúcich zmien vo vnútri Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Touto cestou patrí vďaka všetkým členom (anketárom) anketárskej siete, bez ktorých by realizácia výskumu bola o to zložitejšia.

Liptovský Mikuláš, jún 2010

Autorka:

z. PhDr. Michaela Vyhnalová